

Sådan rammes pensionister og andre familietyper af den stigende inflation som følge af krigen i Ukraine

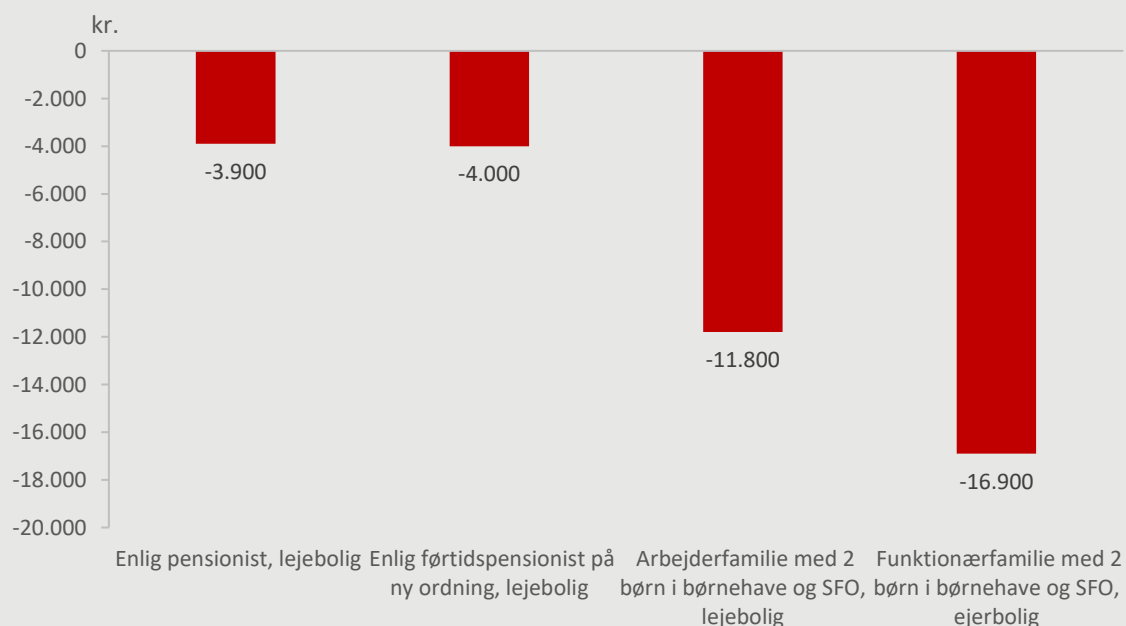
Af cheføkonom Mads Lundby Hansen (21237952) og specialkonsulent Thomas Due Bostrup

28-03-2022

Denne analyse beregner effekten på en række familietyper af den stigende inflation bl.a. som følge af Ruslands invasion af Ukraine.

- Der tages udgangspunkt i Finansministeriets nye mellemscenarie for inflationen i 2022 (4,5 pct.) og der sammenlignes med inflationsforventningen i december (2,2 pct.)
- En enlig pensionist i lejebolig vil opleve en nedgang i levestandarden på 4.000 kr. om året som følge af de stigende priser. En enlig førtidspensionist oplever samme nedgang. En arbejderfamilie taber 12.000 kr., mens en funktionærfamilie taber 17.000 kr.
- Der er indgået en politisk aftale om en varmecheck på ca. 3.750 kr. Checken målrettes husstande med årlig indkomst under 550.000 kr., der er ramt af høje prisstigninger på gas.
- Hvis en person, der ligger lige under indkomstgrænsen, arbejder ekstra og tjener f.eks. 1.000 kr. mere, så mister vedkommende hele varmechecken. Det kan give en samlet marginalsat på over 400 pct.
- Indkomstafhængigheden af varmechecken kan komme til at ramme danskere, der valgte at få udbetalt deres indefrosne feriepenge i 2020 på regeringens opfordring. Udbetalingen af de indefrosne feriepenge vil for mange danskere skubbe indkomsten over 550.000 kr.
- Varmechecken slører prissignalet og hæmmer incitamentet til at skifte væk fra gas og over mod andre energikilder
- En alternativ model er at sænke bundskatten med 1 point varigt og finansiere via 15.000 færre offentligt ansatte. Antallet af offentligt ansatte er vokset med 32.000 under Corona

Effekt på familietyper af højere forbrugerpris-inflation i 2022

Anm.: Se tabel 1

Kilde: CEPOS-beregninger på Finansministeriets familietypemodell

Der har været meget fokus på den stigende inflation i 2022, bl.a. som følge af Ruslands invasion af Ukraine og forstyrrelser i de globale forsyningskæder.

Finansministeriet har den 21. marts 2022 udgivet et notat¹, hvor de opstiller tre scenarier for udviklingen i dansk økonomi som følge af Ruslands invasion af Ukraine. I Finansministeriets mellemscenarie opererer de med en forbrugerprisinflation på 4,5 pct. i 2022. Det er en betydelig stigning siden Økonomisk Redegørelse, december 2021, hvor Finansministeriet forventede en inflation på 2,2 pct. i 2022.²

Finansministeriet opstiller desuden et hårdt scenarie, hvor inflationen kommer op på 5,5 pct. i 2022, og et mildt scenarie hvor inflationen lander på 3,9 pct.

De stigende forbrugerpriser vil have indflydelse på mange danske familiers privatøkonomi. I denne analyse beregnes effekten af den stigende inflation på en række familietyper. Der tages udgangspunkt i Finansministeriets mellemscenarie (4,5 pct.) og sammenlignes med inflationsforventningen i december (2,2 pct.). Denne forskel skyldes ifølge Finansministeriet overvejende Ruslands invasion af Ukraine.

En enlig pensionist i lejebolig vil opleve en nedgang i sine forbrugsmuligheder på 4.000 kr. om året som følge af de højere forbrugerpriser, jf. tabel 1. En arbejderfamilie med 2 børn i lejebolig taber knap 12.000 kr., mens en funktionærfamilie med 2 børn i ejerbolig taber 17.000 kr. Direktørfamilien oplever en nedgang på godt 22.000 kr.

Beregningerne er baseret på den disponible indkomst for familietypeeksempler, og det er lagt til grund, at det forbrug, familietyperne har, stiger med den gennemsnitlige inflation i scenarierne. Faktiske familier vil have anderledes forhold, der gør at nogle vil opleve større eller mindre tab. Herunder vil der være familier, der varmer op med f.eks. gasfyr, som vil blive påvirket mere af de stigende gaspriser og derfor opleve en større nedgang i deres forbrugsmuligheder end i beregningerne.

Bliver inflationen på 5,5 pct., svarende til Finansministeriets hårde scenarie, vil arbejderfamilien opleve en nedgang på ca. 17.000 kr. Hvis inflationen i stedet bliver på 3,9 pct. som i Finansministeriets milde scenarie, vil arbejderfamilien tabe ca. 9.000 kr.

---

¹ Finansministeriet: "[Scenarier for dansk økonomi som følge af Ruslands invasion af Ukraine](#)", 21. marts 2022

² Hvilket igen er en stigning siden Økonomisk Redegørelse, august 2021, hvor Finansministeriet forventede en inflation på 1,5 pct. i 2022.

Tabel 1
Effekt på familietyper af højere forbrugerprisinflation i 2022

	Disponibel indkomst fratrukket realkreditafdrag, 2022	Nedgang i forbrugsmuligheder ved inflation på x pct. (ift. udgangspunkt på 2,2 pct. inflation), kr.		
		4,5	5,5	3,9
Enlig pensionist med ATP, lejebolig	180.400	-4.000	-5.600	-3.000
Enlig pensionist, lejebolig	175.800	-3.900	-5.500	-2.900
Enlig pensionist med ATP, ejerbolig	221.600	-4.900	-6.900	-3.600
Enlig arbejder uden børn, lejebolig	256.500	-5.600	-8.000	-4.200
Enlig arbejder, ingen børn, ejerbolig	274.000	-6.000	-8.600	-4.500
Enlig førtidspensionist på ny ordning, lejebolig	182.500	-4.000	-5.700	-3.000
Enlig udeboende studerende (med erhvervsarbejde), lejebolig	182.000	-4.000	-5.700	-3.000
Enlig dagpengemodtager uden børn, lejebolig	173.800	-3.800	-5.400	-2.800
Enlig efterlønsmodtager på ny ordning, lejebolig	158.800	-3.500	-5.000	-2.600
Enlig kontanthjælpsmodtager uden forsørgerpligt, over 30 år, lejebolig	111.400	-2.500	-3.500	-1.800
Pensionistpar med en ATP, lejebolig	265.500	-5.800	-8.300	-4.300
Pensionistpar med en ATP, ejerbolig	302.700	-6.700	-9.500	-5.000
Direktørfamilie med 2 børn i børnehave og SFO, ejerbolig	1.015.100	-22.300	-31.800	-16.600
Funktionærfamilie med 2 børn i børnehave og SFO, lejebolig	738.000	-16.200	-23.100	-12.100
Funktionærfamilie med 2 børn i børnehave og SFO, ejerbolig	767.100	-16.900	-24.000	-12.600
Arbejderfamilie med 2 børn i børnehave og SFO, lejebolig	538.200	-11.800	-16.800	-8.800
Arbejderfamilie med 2 børn i børnehave og SFO, ejerbolig	561.500	-12.400	-17.600	-9.200
Arbejderfamilie med 2 børn i børnehave og SFO, ejerbolig i første år	549.900	-12.100	-17.200	-9.000
Arbejderpar, ingen børn, ejerbolig	534.800	-11.800	-16.700	-8.800
Par på kontanthjælp (op til 6 måneder) med 2 børn i børnehave og SFO, lejebolig	297.300	-6.500	-9.300	-4.900
Par på kontanthjælp (efter 6 måneder) med 2 børn i børnehave og SFO, lejebolig	296.100	-6.500	-9.300	-4.800
Par på førtidspension, ny ordning, lejebolig	284.300	-6.300	-8.900	-4.700

Anm.: Den disponible indkomst for boligejere er opgjort, efter at afdrag på boliglån er fratrukket. Det er lagt til grund, at hele den disponible indkomst (fratrullet evt. afdrag på boliglån) omsættes til forbrug. Finansministeriet forventede i Økonomisk Redegørelse december 2021, at forbrugerprisinflationen i 2022 ville være på 2,2 pct. Der er ikke indregnet evt. varmetillæg til pensionister.

Kilde: CEPOS-beregninger på Finansministeriets familietypemodell

Varmecheck

Der er i februar indgået en politisk aftale³ om en skattefri varmecheck på ca. 3.750 kr. til omkring 320.000 danske husstande. Checken målrettes husstande med årlig husstandsindkomst under 550.000 kr. efter AM-bidrag og en varmekilde, der er ramt af høje prisstigninger. Denne check er ikke indregnet i ovenstående beregninger. Varmechecken forværrer de offentlige finanser med 1 mia. kr. i 2022.

Fordi varmechecken er indkomstafhængig, virker den som en forhøjelse af marginalsatten på arbejde. Når man tjener over 550.000 kr. efter AM-bidrag, vil man miste varmechecken på 3.750 kr. Hvis en person, der ligger lige under indkomstgrænsen, arbejder ekstra og tjener f.eks. 1.000 kr.

³ [Aftale om målrettet varmecheck](#), 11. februar 2022

mere, så mister vedkommende hele varmechecken. Det kan give en samlet marginalskat på over 400 pct.

Aftalen om varmecheck vil desuden gøre det danske skattesystem endnu mere indviklet og uigen-nemskueligt. Tiltaget er præsenteret som midlertidigt, men der har gennem tiden været flere eksem-pler på midlertidige ordninger, som er blevet permanente. Bliver varmechecken gjort permanent, vil stigningen i marginalsatten indebære, at varmechecken reducerer beskæftigelsen.

Et andet problem ved varmechecken er, at den baseres på indkomstdata for 2020, som ikke nødven-digvis afspejler de nuværende indkomstforhold. Det kan forekomme vilkårligt, hvem der får ret til varmecheck. F.eks. kan en person, der var studerende i 2020 og derfor havde en lav indkomst, være berettiget til varmechecken, selvom vedkommende i mellemtiden har færdiggjort sin uddannelse og i 2022 har et højtbetalt akademikerjob. Til gengæld kan et par, der i 2020 havde en husstandsind-komst på 551.000 kr. efter AM-bidrag, men siden er blevet arbejdsløse og i 2022 kun har 300.000 kr. i indkomst ikke få varmecheck.

Desuden kan indkomstafhængigheden af varmechecken komme til at ramme danskere, der valgte at få udbetalt deres indefrosne feriepenge i 2020 på regeringens opfordring. Udbetalingen af de inde-frosne feriepenge vil for mange danskere skubbe indkomsten over 550.000 kr.

Derudover er det uhensigtsmæssigt at give en varmecheck, der er målrettet husholdninger, der bru-ger den energiform, der er blevet dyrere. Det reducerer incitamentet til at skifte væk fra gas. I 1970'erne havde dyrtidsportionerne (den såkaldte dyrtidsregulering) den uheldige virkning, at de un-derstøttede inflationen, fordi de blev udbetalt, når priserne steg en vis procentdel. Med varme-checken opstår en ny form for dyrtidsregulering. Når politikerne giver varmechecks ved stigende gas-priser, risikerer de nemlig at skabe en uheldig effekt i form af, at færre skifter gas ud med andre energiformer. Dette skyldes, at man slører prissignalerne fra markedet.

Alternativ: Lavere bundskat

Hvis politikerne vil give familierne et større rådighedsbeløb, kunne de i stedet sænke bundskatten varigt med 1 pct. point. Det vil rundt regnet kompensere for halvdelen af de fleste familietypers ned-gang i husholdningsbudgettet i regeringens mellemscenarie, hvor inflationen stiger fra 2,2 pct. til 4,5 pct. Forslaget vil modsat varmechecken øge beskæftigelsen med ca. 3.000 personer varigt. Forslaget indebærer et provenutab på 9 mia. kr. Det kan finansieres med 15.000 færre offentligt ansatte. An-tallet af offentligt ansatte er vokset med 32.000 under Corona.

For en arbejderfamilie med to børn i lejebolig vil en bundskattelettelse på 1 pct. point give en skatte-lettelse på 6.000 kr., jf. tabel 2. Det svarer til godt halvdelen af det tab i forbrugsmuligheder, familien vil opleve som følge af højere inflation i Finansministeriets mellemscenarie. For en funktionærfamilie med to børn i ejerbolig vil værdien af bundskattelettelsen være på godt 9.000 kr., svarende til 55 pct. af tabet pga. inflation.

Hvis inflationen bliver højere og ender på 5,5 pct., svarende til Finansministeriets hårde scenarie, vil bundskattelettelsen for arbejderfamilien svare til ca. 36 pct. af deres tab som følge af de højere for-brugerpriser. Bliver inflationen i stedet på 3,9 pct. som i Finansministeriets milde scenarie, vil bund-skattelettelsen kompensere arbejderfamilien for 70 pct. af tabet pga. inflation.

Tabel 2

Effekt på familietyper af lavere bundskat

	Effekt af 1 point lavere bundskat, kr.	Bundskattekompensation som andel af effekten af de højere forbrugerpriser på x pct., pct.		
		4,5	5,5	3,9
Enlig arbejder uden børn, lejebolig	3.100	54	38	73
Enlig arbejder, ingen børn, ejerbolig	3.100	51	36	68
Enlig førtidspensionist på ny ordning, lejebolig	1.800	46	32	62
Enlig udeboende studerende, lejebolig	2.000	49	34	66
Enlig pensionist med ATP, lejebolig	1.600	39	28	53
Enlig pensionist, lejebolig	1.400	36	26	49
Enlig dagpengemodtager uden børn, lejebolig	1.800	47	33	64
Enlig efterlønsmodtager på ny ordning, lejebolig	1.600	46	32	62
Enlig pensionist med ATP, ejerbolig	1.600	32	23	43
Enlig kontanthjælpsmodtager uden forsørgerpligt, over 30 år, lejebolig	900	38	27	51
Direktørfamilie med 2 børn i børnehave og SFO, ejerbolig	14.400	65	45	87
Funktionærfamilie med 2 børn i børnehave og SFO, lejebolig	9.300	57	40	77
Funktionærfamilie med 2 børn i børnehave og SFO, ejerbolig	9.300	55	39	74
Arbejderfamilie med 2 børn i børnehave og SFO, lejebolig	6.100	52	36	70
Arbejderfamilie med 2 børn i børnehave og SFO, ejerbolig	6.100	50	35	67
Arbejderfamilie med 2 børn i børnehave og SFO, ejerbolig i første år	6.100	51	36	68
Arbejderpar, ingen børn, ejerbolig	6.100	52	37	70
Par på kontanthjælp (op til 6 måneder) med 2 børn i børnehave og SFO, lejebolig	2.800	43	30	58
Par på kontanthjælp (efter 6 måneder) med 2 børn i børnehave og SFO, lejebolig	2.800	43	30	57
Par på førtidspension, ny ordning, lejebolig	3.000	48	34	64
Pensionistpar med en ATP, lejebolig	2.100	36	25	48
Pensionistpar med en ATP, ejerbolig	2.100	31	22	42

Kilde: CEPOS-beregninger på Finansministeriets familietypemodell